herpy

FRØER

Guibé's Mantella

Mantella nigricans

Mantella nigricans er en lille, dagaktiv frø fra skovene langs vandløb i det nordlige og nordøstlige Madagaskar. Den bliver op til 28 mm og er tegnet i grønt, brunt og sort med sort bug og blå pletter. Arten er nært beslægtet med *Mantella baroni*, holdes som den og tåler et bredere temperaturspænd end mange af slægtens arter.

Familie: Mantellidae

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**27-28 mm** snude-kloak-længde
Levetid	**5-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov og bjergskov**
Hudgift i naturen	**Mild**
Hudgift i fangenskab	**Ingen** Opdrættede dyr. Vildfangne dyr kan beholde giften længe
Sværhedsgrad	**Begynder**

PASNING

Min. terrarie	**45 × 45 × 30 cm** L × B × H til 4 voksne dyr
Temperatur, dag	**21-24 °C**
Temperatur, nat	**16-18 °C**
Luftfugtighed	**70-100 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Valgfri** Ferguson-zone 1
Kost	**Små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**I gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Udvikling	**Haletudser i vand**
Æglægning	**På jorden**
Kønsmoden	**12-18 mdr.**
Æg pr. lægning	**50-130**
Klækning	**3-12 dage**
Larvetid	**42-56 dage** fra klækning til metamorfose
Larvefoder	**Alger/planter og færdigfoder**
Yngelpleje	**Ingen**

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Står på CITES liste II (hele slægten Mantella), så handel over landegrænser kræver CITES-papirer, og sælgeren skal kunne dokumentere, at dyrene er lovligt opdrættet eller indført. EU-bilaget er ikke aflæst for frøer og er derfor udeladt.

Om arten

Mantella nigricans er en lille, mørk frø med grøn eller brun ryg, eller en blanding af de to farver. Der findes mindst to former: én med grønt hoved, der går over i brunt midt ned ad ryggen, og én med helt sort eller mørkebrunt hoved og ryg og kun grønne pletter ved benenes rod. Siderne er sorte eller delvis grønne med store grønne pletter. Bugen er sort med blå pletter. I modsætning til mange andre arter i slægten mangler den den lyse stribe langs siden af hovedet og den hesteskoformede lyse tegning på struben. Det er en advarselsdragt: frøer i slægten er giftige for rovdyr.

Arten bliver 27-28 mm fra snude til kloak og er dermed mellemstor i slægten. Hunnerne er som regel større og mere buttede end hannerne. *M. nigricans* ligner *Mantella pulchra* og *Mantella baroni*, men mangler den røde tegning på bagbenene. Den blev beskrevet i 1978 af Jean Guibé som en underart af *Mantella cowanii* og blev i 1999 hævet til selvstændig art. En form, der i 1981 blev beskrevet som underart af *Mantella madagascariensis*, regnes i dag med til den. Arten står meget tæt på *Mantella baroni* og opfattes af nogle som dens nordlige farveform.

Giftstoffer (alkaloider) stammer i slægten fra de myrer og mider, frøerne æder, og de produceres ikke af frøerne selv. Frøer i slægten mister giften med tiden i fangenskab. Giften er ikke særlig farlig for mennesker, men kontakt bør undgås, og hænderne vaskes efter al kontakt med dyr eller terrarium. Levetiden er ikke dokumenteret for arten; tallet i boksen er lånt fra *Mantella baroni*.

Udbredelse og levested

Mantella nigricans findes kun på Madagaskar, hvor hele slægten er hjemmehørende. Arten er udbredt og talrig i den nordlige og nordøstlige del af øen, blandt andet i Tsaratanana-massivet og i Marojejy nationalpark.

Arten står som ikke truet på IUCN's rødliste, fordi udbredelsesområdet er forholdsvis stort og arten formentlig er talrig. Den er ikke fundet i forstyrret skov eller på åbent terræn, så rydning af skoven er en trussel. Arten står på CITES liste II.

Læs mere: Lovgivning: CITES, EU-bilag og dansk lov

> **Oprindelig udbredelse:** Madagaskar.

LEVESTED

Frøen lever i løvlaget i regnskov og i skovbryn langs vandløb, 100-1.240 meter over havet, og holder sig mest på jorden nær rindende vand. Den er aktiv om dagen. Hannerne kalder med korte, enkelte klik.

Dyrene er mest aktive i den vådeste tid af året, fra december til februar. Når regnen holder op og de køligere, tørre måneder kommer, bliver de mindre synlige og lever skjult i løvlaget. Æggene lægges på land tæt ved vand, og kraftig regn skyller de udviklede haletudser ud i vandet. Klimaet i skovene er fugtigt og forholdsvis køligt, og det skal terrariet efterligne.

Læs mere: Opdræt af haletudser

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Mantella nigricans*, som kun sjældent holdes. Den passes som den nære slægtning *Mantella baroni*, og terriemål, kuld, larvetid, kønsmodenhed og levetid er lånt derfra.

Fire voksne dyr skal have et terrarie på mindst 45 × 45 × 30 cm, og flere dyr kræver mere bundareal. Frøen bor på jorden, så bundarealet er vigtigere end højden. Hannerne forsvarer territorier, så vælg hellere et større end et mindre terrarie med mange synsbarrierer.

En enkel indretning er en bund af våd sphagnum eller en tynd, fugtig jordblanding med et løvlag, nogle stykker korkbark, planter og en lav vandskål. Til et levende terrarie lægges først et drænlag af grus eller lecakugler, så et net og derpå flere centimeter jord. Brug ikke havejord med gødning, og skyl planterne grundigt for sprøjtegift. Giv mange skjul i form af bark, drivtræ eller halve krukker. Låget skal sidde tæt nok til at holde på fugten, men en del af det skal være net, så luften ikke står stille.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund

TEMPERATUR

Om dagen skal der være 21-24 °C og om natten 16-18 °C. Arten klarer sig godt i et bredere spænd end mange af slægtens arter, og 19-26 °C er i orden, men længere tid over 26 °C skal undgås. Nattemperaturen er lånt fra *Mantella baroni*.

De fleste stuer er passende, men en sydvendt vindueskarm er det ikke. Brug LED eller andet lys, der ikke varmer, over terrariet, og mål temperaturen med et digitalt termometer i dyrenes højde. En egentlig vinterhvile er ikke dokumenteret for arten.

Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG FORSTØVNING

Arten lever langs vandløb i regnskov og skal have mere fugt end *Mantella baroni* og de arter, der kommer fra tørre egne: 70-100 % hele året. Forstøv terrariet dagligt med afkalket vand, kraftigt i varmt vejr og mindre, når det er koldt. Bunden skal være fugtig, men ikke vandfyldt. Sæt gerne glas eller plast over dele af netlåget for at holde på fugten, men sørg for, at en del af luften kan bevæge sig. Er luften for tør i længere tid, tørrer huden ud, og dyrene taber sig.

VAND OG VANDKVALITET

Stil en lav vandskål i terrariet, og lad den altid være fyldt. Frøerne er dårlige svømmere, så skålen skal være så lav, at de let kan komme op, og den må ikke fylde meget af bunden. Dybden er ikke dokumenteret for arten, men højst et par centimeter er rigeligt.

Padder optager vand og stoffer gennem huden, så brug kun regnvand, osmosevand tilsat mineraler eller postevand, der er behandlet mod klor, kloramin og tungmetaller. Skift vandet hver dag eller hver anden dag, og skrub skålen ren uden rengøringsmidler.

LYS OG UVB

Der er ikke dokumenteret noget behov for UVB hos arten. Et svagt UVB-lys (Ferguson-zone 1) er valgfrit og er formentlig en fordel, når der er skygge og planter, så dyrene kan vælge. Lys til planterne skal ikke give varme. Hav lyset tændt 10-12 timer om dagen, og lad det være mørkt om natten.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Mantella nigricans er en ivrig jæger og foretrækker fårekyllinger og store bananfluer (*Drosophila hydei*) frem for små bananfluer og springhaler. I naturen består føden hovedsagelig af myrer, mider og andre små leddyr. I terrariet fodres med små leddyr på op til ca. 6 mm: fårekyllinger på 3-6 mm, springhaler, bænkebidere, dyrkede bananfluer uden vinger, bladlus, små kakerlakkelarver, termitter og larver af rismelbiller. Variation forebygger mangler.

Giv 5-15 foderdyr pr. frø hver anden dag, og justér efter, hvor tykke dyrene er. I køligt vejr er en fodring om ugen nok. Spred foderet flere steder, ellers bliver svage hanner jaget væk fra maden af de stærke. Drys foderdyrene med kalk- og vitaminpulver ved hver anden eller tredje fodring, og ved hver fodring til unger. Mængderne er lånt fra *Mantella aurantiaca*. Bananfluer og nyklækkede fårekyllinger fås sjældent i almindelige dyrehandler, så de bør dyrkes selv eller bestilles hos en stor leverandør.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Mantella nigricans er dagaktiv og lever mest på jorden nær rindende vand. Dyrene er ret tilbagetrukne, og hannerne kalder ofte halvt skjult under visne blade. Når de først er fremme, er de til gengæld dristige og bliver siddende, selv når en hånd arbejder i terrariet. Hannerne kalder med et kort, metallisk klik efter fodring og forstøvning, forsvarer territorier og kan brydes med hinanden. Dyrene holdes bedst i en lille gruppe med mange skjul og plads.

Frøer bør så vidt muligt ikke håndteres. Huden er sart og optager stoffer fra hænderne. Skal en frø flyttes, så brug en lille, ren plastikbeholder. Nyindkøbte, vildfangede dyr er ofte afmagrede og har snyltere, så de skal gå i karantæne i flere uger i et enkelt terrarie.

Læs mere: Karantæne og hygiejne Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne kendes på deres kald og er mindre og slankere end hunnerne. Alderen ved kønsmodenhed er ikke dokumenteret for *Mantella nigricans*; 12-18 måneder er lånt fra *Mantella baroni*. En gruppe med flere hanner end hunner yngler lettest. Den sikreste vej til begge køn er at købe en lille gruppe unger og lade dem vokse op sammen.

PARRING

Mantella nigricans er kun sjældent avlet i fangenskab, og fremgangsmåden er lånt fra slægten. Parringen følger regntiden, og en kunstig tørtid på nogle måneder med mindre forstøvning og foder, efterfulgt af daglig, kraftig forstøvning, udløser yngleadfærd. Hold under tørtiden øje med dyrenes vægt, og afbryd den, hvis nogle ser dårlige ud. Når forstøvningen sættes op igen, begynder hannerne at kalde.

ÆG OG HALETUDSER

Hunnen lægger æggene på land, i fugtige fordybninger tæt ved vand. Kuldstørrelsen er ikke dokumenteret for arten; 50-130 æg er lånt fra *Mantella baroni*. Ofte er kun en del af æggene befrugtede.

Æggene tages op og lægges på fugtigt sphagnum i en lukket beholder. Når små haletudser kan ses i gelen, hældes der vand på, så ægklumpen oversvømmes, og haletudserne svømmer frit. Efter et par dage flyttes de til et indkørt akvarium med svampefilter. Der er ingen yngelpleje. De første dage lever haletudserne af blommen. Derefter fodres de dagligt eller hver anden dag med alger som spirulina og chlorella, fiskeflager og dafnier. Vandet skal være 3-5 cm dybt de første uger, senere op til ca. 10 cm, 18-26 °C og behandlet mod klor og tungmetaller. Fodr ikke for meget, fordi vandet så bliver dårligt.

METAMORFOSE

Æggene klækker efter ca. 3-12 dage, og haletudserne får ben efter 6-8 uger (42-56 dage). Tallene er lånt fra *Mantella baroni* og er ikke dokumenteret for arten selv. Haletudser fra samme kuld udvikler sig i forskelligt tempo, og i køligere vand tager det længere tid.

Når forbenene viser sig, flyttes haletudsen til en beholder med højst 1 cm vand og et tætsiddende låg. Når halen er ved at blive optaget, flyttes den lille frø til et terrarie med fugtig køkkenrulle og et skjul.

OPDRÆT AF UNGER

De nyforvandlede frøer er meget små og skal have rigeligt med små leddyr. De første uger fodres med nyklækkede springhaler, senere med små bananfluer og fårekyllinger på 3 mm. Hold dem i små beholdere i grupper på to til fem, og drys foderet med kalk og vitaminer ved hver fodring. Når de er 2-3 måneder gamle, kan de flyttes til et større terrarie, og de passes som de voksne. De fuldt udviklede farver kommer efter nogle måneder.

Sundhed og typiske fejl

Mantella nigricans er som resten af slægten følsom over for varme og tørke, og de fleste problemer kommer af forkert klima eller foder. De typiske fejl er:

- For høj temperatur. Længere tid over 26 °C giver stress og dårlig appetit og kan slå dyrene ihjel. Hold dagtemperaturen på 21-24 °C.
- For tør luft eller for sjælden forstøvning, som tørrer huden ud. Dyrene taber sig.
- Mangel på kalk og vitaminer, fordi foderdyrene ikke er drysset. Det giver dårlig vækst og skæve ben.
- Svage dyr, der bliver jaget væk fra maden af de stærke hanner. Fodr flere steder.
- Beskidt bund og stillestående luft, som giver bakterier og svamp. Skift bunden og rens vandskålen jævnligt.
- Vildfangede dyr, som ofte ankommer afmagrede og med snyltere. Karantæne og dyrlæge er nødvendigt.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig krop og er aktivt om dagen. Søg en dyrlæge med forstand på padder, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger eller har sår eller hævelser.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.